

GROEPSDRUK IN CRISISTIJD

SAMEN UIT, SAMEN THUIS, WAS DE AFSpraak VOORAF. MAAR ALS DE UITDAGING LONKT, BLIJKT HOE KARAKTERS VERSCHILLEN EN AFSPRAKEN BOTERZACHT ZIJN. DAT ONTDEKTE JOEP DOHMEN AFGELOPEN ZOMER TOEN HIJ MET EEN GROEP VRIENDEN OP PAD WAS IN DE ALPEN.

Natuurlijk hadden we gehoord over alle dodelijke ongevallen van bergbeklimmers deze zomer. Zoals dat gezinsdrama in het Mont Blancmassief, toen een huisarts uit Almere en zijn drie kinderen weggleden op een ijshelling. Een week vóór ons jaarlijkse klimweekeinde in de Alpen kwam ook nog een plaatsgenoot om. Honderden meters diep gevallen, in het zicht van de top. Wij, dat zijn vijf klimvrienden uit Heerlen: een vrachtwagenchauffeur, een fysiotherapeut, een lasser, een ICT-ondernemer en een journalist. Fysiek verschillen we: sommigen van ons hebben meer kracht in hun armen dan anderen. En we hebben ook uiteenlopende karakters. De één is een lefgozer voor wie geen berg te hoog is, de ander schrikt ook wel eens terug voor een route. Elk jaar aan het einde van de zomer gaan we een paar dagen naar de Alpen om klettersteigroutes te klimmen. Het is gevaarlijk, je kunt diep vallen. En je moet niet halverwege bang worden, want behalve het beginpunt en het eindpunt heeft een route vaak geen mogelijkheid om uit te stappen.

ZATERDAG 30 AUGUSTUS

We vertrokken vorige week zaterdag. Na al die dodelijke ongevallen was veiligheid het onderwerp van gesprek: thuis, maar óók in de auto op weg naar Rätikon in het drielandengebied van Oostenrijk, Zwitserland en Liechtenstein. Dat we risico's liepen, accepteerden we. Maar het risico moest

aanvaardbaar en in te schatten zijn. Gekke dingen zouden we niet doen. En als één van ons vijven niet verder zou willen of durven, gingen we terug. Samen uit, samen thuis. Trouwens, wij klommen al heel wat voorzigtiger dan vroeger. In alle jaren dat wij nu naar de bergen gingen, was veiligheid een kwestie van voortschrijdend inzicht. Ooit waren we zonder noemenswaardige uitrusting afgereisd. Nu hadden we een complete outfit, met borstgordel, heupgordel, touw en helm. Nog nooit was het misgegaan. Waarom we klommen, hadden vrienden en familie al vaak gevraagd. Het was de kameraadschap, zeiden we dan. En ook: de lokroep van de bergen, het spannende avontuur en de gelukzalige vermoeidheid na een zware dag. En, maar dát zeiden we er nooit bij: wij zijn vijf mannen van eind veertig die willen bewijzen dat zij dit nog allemaal kunnen - en durven. Zoals wij waren we al die jaren veel groepen tegengekomen in de bergen. Zoekend naar hun grenzen. Zo'n grens is: eerst acht uur rijden van Heerlen naar Oostenrijk en daarna meteen klimmen. Natuurlijk is uitrusten van de reis en de volgende dag pas klimmen beter. Maar ja, drukke banen, drukke gezinnen en niet meer dan een paar dagen de tijd. Je wilt maximaal profiteren, toch? Met de kabelbaan gingen we omhoog naar de Douglasshütte (1.979 m), waar we zouden overnachten. Vanuit de hut was het

een uur lopen naar de verlatenheid van het Saulajoch (2.065 m) en vandaar twee uur via een nagenoeg loodrechte klettersteig naar de top van de Saulakopf (2.516 m). En natuurlijk, het ging goed. Het ging immers altijd goed.

ZONDAG 31 AUGUSTUS

's Ochtends bracht een wandel- en klauterpartij ons naar de Schesaplana (2.965 m). Het is de hoogste berg in de omgeving, maar geen K2, zelfs geen Mont Blanc. Onderweg stonden we stil bij twee plaquettes ter nagedachtenis aan alpinisten die minder geluk hadden gehad dan wij. Goed weer in de bergen zoals op deze zondag: ook dát is geluk. Zon, zweet en gerekte kuiten, daar kwamen wij voor. In onze rugzakken zaten warme kleren en regenkleding. Slaat het weer plotseling om, dan zijn wij voorbereid. Ook dat was voortschrijdend inzicht geweest. In mei 2004 hadden we gelezen hoe drie Nederlanders bij een wandeltocht in de Spaanse Sierra Nevada waren omgekomen: onderkoeling in een plotse linge sneeuwstorm. Ze hadden geen warme kleren bij zich gehad. En hun leider had niet geluisterd naar de huttenbeheerder, die had geadviseerd om niet naar boven te gaan. Sindsdien namen wij extra kleren mee - en luisterden altijd trouw naar alle huttenbeheerders. De Mannheimerhütte (2.679 m) was het

'WE ZIJN TOCH GOEDE

eindoel van de dag: een houten huis op een rotsgraat. Links een afgrond, rechts een wegwijnende gletsjer. Weer was alles goed gegaan.

In de berghut zagen we hoeveel risico's de mensen die hier wonen zélf nemen. Aan tafel zat een corpulente heer voor een groot glas bier, aktetas naast zich. Het was de burgemeester van het dorp aan de voet van de berg. Hoe kwam hij hier, zonder klimuitrusting? De beheerder van de hut, Wilfried Studer, vertelde hoe hij met de materiaallift de burgemeester uit het dal op een vlondertje omhoog en omlaag takelde. Het was verboden en een tikkeltje riskant, inderdaad. "Maar wel praktisch."

Beheerder Wilfried bleek zelf ook van risico's te houden. *Been there, seen that, done it all.* Eiger Nordwand en Matterhorn Nordwand in de winter, expedities naar de hoogste toppen van de Andes en de Himalaya. Die avond, toen de gletsjer in het pikdonker licht leek te geven, stroopte Wilfried zijn broekspijpen op om zijn

KLIMMERS'

stompjes te tonen. Veertien jaar geleden verloor hij, op de terugweg van de top van de Nevado Sajama (6.542 meter) in Bolivia, de helft van zijn beide voeten - en twee vrienden.

MAANDAG 1 SEPTEMBER

Wilfried serveerde het ontbijt om zeven uur. Rond de hut hingen de toppen in de mist. De laatste dag zouden we via de Straussteig gaan. De oudste klettersteig van de Alpen uit 1890 was niet al te moeilijk. Wel waren er kabels en ladders langs afgronden en steile puinhellingen. *Trittsicherheit* en *Schwinfreiheit* vereist, meldde de routebeschrijving in onze gids.

Tijdens het ontbijt viel ons een briefje aan de deur van de eetzaal op: *Straussteig gesperrt*. Wat was er gebeurd? Wilfried sprak over rotsblokken van tachtig kubieke meter die waren losgekomen en op de route konden vallen.

Wat nu? Wilfried keek ons aan en zei: "Ach, jullie zijn ervaren bergklimmers. Jullie mogen er van mij wel door. Eén voor één en niet te lang dralen onder die rotsen, oké?" Altijd luisteren naar de beheerder van de hut. Een Duits stel dat ook in de hut had overnacht zei: "Dan kunnen wij morgen in de krant lezen hoe vijf Hollanders verongelukt nadat zij een *gesperrte Steig* probeerden te nemen." Het drong nauwelijks tot ons door: de verleiding van de uitdaging was te groot. Met z'n vijven gingen we op weg, door de mist.

Maar naarmate de Straussteig naderde, groeide de twijfel. Eén van ons opperde

Dit zijn van die momenten dat het mis kan gaan. Op 2.700 meter hoogte worden verschillen in karakters uitvergroot. Veel ongelukken gebeuren ná zo'n moment, als de uitdaging het heeft gewonnen van de rede.

Uiteindelijk gaven de twee doorzetters toe: we gingen het doen zoals we hadden afgesproken. Samen uit, samen thuis. We keerden om.

Maar één van de twee doorzetters was kwaad. Hij liep weg. Drie uur later pas troffen we hem weer.

"Waarom liep je bij ons vandaan als een klein, boos kind?"

"Ik was niet boos. Ik was teleurgesteld."

"Ach hou op, je praat als een politicus."

De crisis was duidelijk nog niet voorbij. Maar het belangrijkste was: we waren weer samen. En het was goed gegaan.

Nog wel. Want in het dal wachtte een nieuwe uitdaging: de Alpin-Live-Übungsklettersteig. In het begin tamelijk moeilijk, daarna extreem moeilijk. Hoe hoger, hoe zwaarder - maar op veertig, zestig en tachtig meter hoogte wél met de mogelijkheid om via een andere route terug te klimmen. De beide bovenste stukken waren *für echten Könnern vorbehalten*, waarschuwde de routebeschrijving.

De twee die de eerste keer hadden willen doorlopen, besloten nu echt door te klimmen. De andere drie vonden het prima, veel zwaarder moest het niet worden. Met z'n drieën klommen we naar beneden, wat nog een hele toestand was: de terugweg

Ik was niet boos, maar teleurgesteld. Ach hou op, je praat als een politicus

was zo mogelijk nog moeilijker dan de heenweg, met gladde, steile wanden en weinig richels voor voeten en handen. Maar het lukte.

Intussen bleken de twee die verder waren geklommen de zwaarte van de bovenste stukken te hebben onderschat. Een overhangende rots was onneembaar. Terug was moeilijk, zo niet onmogelijk. Van beneden zagen we dat ze in de problemen zaten. Het begon te regenen, de rotsen werden glibberig en het schemerde al. Wat konden we doen? Toekijken, meer niet. Toen, als reddende engelen, kwam er een groepje klimmers aanlopen met touwen bij zich. Andreas Essel, brandweerman uit Bad Soden-Salmünster, wilde wel gaan kijken hoe de situatie boven was. Met zijn vrienden klom hij tegen de wand op. Wat later rolde de Duitser zijn touw uit en hielp de Heerlense klimmers over de moeilijkste passages.

Na afloop gingen de twee op de foto met hun 'redder'. Op de foto kijken ze trots en zwaaien naar de cameraman. Heelhuids weer beneden!

's Avonds, met schnitzel en Weizenbier op tafel, woedde de discussie over elkaars gedrag voort. De afspraken van thuis waren boterzacht gebleken. Iedereen had zijn eigen kijk op veiligheid.

Iemand zei: "De verschillen in ambitie zijn wel groot."

En iemand anders, toen de schnitzel op was: "Waarom hebben we niet meteen tegen die huttenbeheerder gezegd dat we niet langs die afgesloten route zouden lopen?" Het antwoord daarop wist iedereen aan tafel: mannen van eind veertig en hun ambitie.

Dit artikel is eerder verschenen in NRC Handelsblad op 8 september 2008

Mannen van eind veertig en hun ambitie ...

voorzichtig: "Een route die gesloten is wegens instortingsgevaar, moeten we dat wel doen? Waarom zouden we dat extra risico lopen?"

De twijfel sloeg om in een besluit: "Het spijt me, ik doe het niet."

Drie van de vijf bleken er net zo over te denken. De twee anderen wilden doorlopen. "We kunnen ons toch splitsen? Dan lopen wij door en gaan jullie via de normale weg." De afspraak was: met z'n vijven terug als er één niet verder durft of wil. Die afspraak leek vervlogen in de koude bergwind die opstak. Staande voor het begin van de Straussteig hing in de groep een crisissfeer.

Zouden we het doen? We besloten het te proberen. Althans: het eerste deel, daarna zouden we wel kijken. Samen gingen we omhoog. En ja, het was zoals de routebeschrijving had voorspeld: *für echten Könnern*. De rotsen eisten zwaar armenwerk en acrobatische spreidstanden. We klommen veertig meter en kwamen uit bij de eerste mogelijkheid om terug te klimmen. Voor de tweede keer die dag diende zich toen een moment aan waarop we als groep moesten besluiten: door of terug. En wat de eerste keer nog lukte, lukte toen niet meer. Vergeten waren de thuis gemaakte afspraken en de goede voorne-